

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, pol-oleta 13 Din, četrtletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi nčunajo po 2, pri trikratni objavi po 1:80 in pri večkratni objavi po 1:40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 22.

Ljubljana, dne 15. novembra 1924.

Leto III.

Resolucija

sprejeta na glavni skupščini Osrednjega društva lesnih delavcev dne 2. novembra 1924 v Celju k točki „Naše razmerje do ostalih sorodnih strokovnih organizacij“.

Z ozirom na drugo točko dnevnega reda „Naše razmerje do ostalih sorodnih strokovnih organizacij“. Glavna skupščina Osrednjega društva lesnih delavcev na slovenskem ozemlju, vršeča se dne 2. novembra 1924 v Celju, konstatira: V začetku poveljne dobe so si lesni delavci v posameznih pokrajinah na novo nastale države Srbov, Hrvatov in Slovencev deloma ustanovili nove, lastne, deloma pa so obnovili svoje stare predvojne strokovne organizacije. Razmerje v posameznih pokrajinah je bilo v kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru tako različno, da niti misliti ni bilo na to, da bi se strokovni pokret lesnih delavcev na drug način oživel. Poleg tega je prihajalo v poštev, da so imele posamezne pokrajine svoje lastne zakone, osobito zakone, nanašajoče se na društveno in koalicijsko pravo. Različnost zakonov je imela svoj izvor v dejstvu, da je n. pr. predvojna Srbija zbog svoje samostojnosti imela svojo lastno zakonodajo! Hrvatska in Slavonija se je imela zahvaliti za svojo lastno zakonodajo obširni zakonodajni avtonomiji, ki jo je uživala v okvirju bivše Avstro-Ogrske monarhije; isti slučaj je bil tudi z Bosno in Hercegovino. Kar je prišlo pokrajin k državi SHS, ki so bile zastopane v državnem zboru na Dunaju, so prinesle svojo zakonodajo. To se nanaša poglavitno na Slovenijo in Dalmacijo. Za Vojvodino so prihajali v poštev zakoni, ki so bili veljavni na Ogrskem. V največji meri, posebno pa, kar se tiče društvenega in koalicijskega prava, postojata ista razlika še danes, in kakor vse kaže v doglednem času v tem pogledu ni pričakovati kake spremembe.

Dejstvo, da so bile strokovne organizacije lesnih delavcev, razen one v Sloveniji, v predvojni dobi vseskozi omejene na ozek pokrajinski delokrog, se v vrstah lesnih delavcev niso mogli razviti oni široki vidiki, ki so predpogoj za pravilno administracijo, gospodarstvo, tehnično in moralno vodstvo in upravo popolnoma centralizirane strokovne organizacije. Tudi če bi to zakonita podlaga dovoljevala, bi poteškoče bile tako velike, da bi izvedba popolnoma centralizirane strokovne organizacije bila neizvedljiva. Ako pa bi se jo hotelo preko vsega tega izvesti, bi se brezdvomno izkazalo, da je bila zgradba postavljena na pesek.

Navzlic vsemu temu se je pojavilo stremljenje po zbližanju. Prvi znak tega stremjenja je bil kongres lesnih delavcev države SHS leta 1920 v Zagrebu. Na tem kongresu, katerega se je po svojih delegatih udeležilo tudi Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo, so prišle vse gori označene razlike do izraza. Prišlo

je sicer do formalne ustanovitve „Saveza lesnih delavcev Jugoslavije“, ki pa do praktičnega udejstvovanja ni prišel in tudi priti ni mogel, ker mu je zato manjkala zakonita podlaga. Poleg tega so nastali med vodilnimi krogi spori, ki so vsako uspešno delo ovirali. Delegati Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo predvidevajoč brezplovnost prizadevanja in upoštevajoč veliko razliko v nazorih in očitno nedostajanje sposobnosti vodilnih krogov, so sklepe zagrebškega kongresa odklonili. Vrh vsega tega se je pojavil oblastveni teror ter progona, kar je zasnovano delo pokopalo. Praktičnemu nastopanju vodstva Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo se je bilo zahvaliti, da so lesni delavci v Sloveniji bili pred oblastveno brutalizacijo, terorom in progona obvarovani.

Nadaljna prizadevanja za zbližanje so stopila v ospredje leta 1923. Plod teh prizadevanj je bil kongres, ki se je vršil meseca maja istega leta v Ljubljani. Le žal, da so se med tem časom nasprotstva v toliko poglobila, da kongres v Ljubljani ni bil izraz enotnosti, kajti skoraj istodobno se je vršil drugi kongres lesnih delavcev v Brodu na Savi, koji, dasi ni bil številno posečen, je ipak bil dokaz nesloge. Do tedaj obstoječi Savez Drvodjelskih radnika za Hrvatsko in Slavonijo je bil na kongresu v Brodu na Savi razpuščen, na mestu njega pa je bil reaktiviran leta 1920 v Zagrebu ustanovljen „Savez lesnih delavcev Jugoslavije“. In ker je bil meseca maja leta 1923 tudi v Ljubljani ustanovljen Savez lesnih delavcev Jugoslavije, dasi na široki bazi avtonomije, smo v enem in istem letu ter v enem in istem mesecu dobili kar naenkrat dva Saveza! Eden izmed teh ima svoj sedež v Ljubljani, drugi pa v Zagrebu. In da bo razcepjenost med lesnimi delavci popolna, postojata še Savez Drvodjelskih radnika za Bosno in Hercegovino v Sarajevu. K temu pride še „Opći Radnički Savez“ v Zagrebu, koje gro članstva se rekrutira baš iz lesnih delavcev, zaposlenih pri številnih in velikih lesnoindustrijskih podjetjih po Hrvatski in Slavoniji in ki teh svojih članov lesnih delavcev ne namerava odstopiti toliko časa, dokler ne bo dosežen sporazum.

Glavno oviro nesporazuma tvori vprašanje orijentacije, zlasti notranje.

Savez Drvodjelskih Radnika za Hrvatsko in Slavonijo je bil včlanjen pri Internacionalni „Uniji“ lesnih delavcev v Amsterdamu in temu dosledno iste orijentacije tudi v notranjosti. Savez lesnih delavcev Jugoslavije v Zagrebu, ki je prevzel dedščino Saveza Drvodjelskih Radnika za Hrvatsko in Slavonijo, je ostal svoji tradiciji zvest in se je v Brodu na Savi takoj izjavil za zunanjo in notranjo amsterdamsko orijentacijo. Savez Drvodjelskih Radnika za Bosno in Hercegovino, ki se izjavlja za spo-

razum, stoji istotako na bazi zunanje in notranje orijentacije amsterdamske smeri. Opči Radnički Savez, v katerem je kakor rečeno znatno število lesnih delavcev, je na zunaj in na znotraj amsterdamskega pravca. Osrednje društvo lesnih delavcev v Sloveniji je takoj ob svoji ustanovitvi prijavilo svoj pristop k Internacionalni Uniji lesnih delavcev, in kar je samo ob sebi razumljivo ter dosledno, tudi na znotraj druge smeri zavzemati ne more kakor amsterdamske. Na majskem kongresu v Ljubljani je bilo sklenjeno, da se vprašanje določitve orijentacijske smeri odloži ter se je posameznim pokrajinskim odborom v tem pogledu prepustilo proste roke. Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo na vprašanju orijentacije, ne glede zunanje, ne glede notranje, ni imelo povoda kaj sklepati in tudi ni sklepalo. Drugače je bilo pri ostalih pokrajinskih odborih. Pri teh se je namreč uveljavila težnja, da bi se na zunaj sicer priznavalo amsterdamsko orijentacijo in Internacionalno Unijo lesnih delavcev v Amsterdamu, na znotraj pa da bi se pospeševalo naslonitev na moskovsko orijentacijo.

Da je za takih okoliščin moral nastati kaos in da se tekma med posameznimi strokovnimi organizacijami, kakor so zgoraj navedene, do ekstaze razvname, je bilo pač za pričakovati.

Mnogi sodrugi, stoječi na čelu Osrednjega društva za Slovenijo, imajoči za sabo bogatih izkušenj iz dobe sodelovanja v veliki strokovni organizaciji stare Avstrije, so si prizadevali najti pota in platformo za sporazum. Iz nastalih razmer so uvideli, da preti nevarnost medsebojnih bojov, vsled katerih bi se ustvaritev enotne, moderne strokovne organizacije v doslednem času onemogočila. Da se to prepreči in da se pot do medsebojnega zblizanja uglaadi in s tem pripravi teren, na katerem bi bila možnost dana postaviti krepke temelje začetkov zgradbe zdrave in solidne ter razredne strokovne organizacije lesnih delavcev v državi SHS, se je na pobudo funkcionarjev Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo vršilo dvoje razprav, katerih so se udeležili zastopniki vseh strokovnih organizacij, na katerih se je razpravljalo o postoječih diferencah. Čeprav na teh konferencah ni bilo doseženo zaželeno soglasje, ipak je bil zopet od strani funkcionarjev Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo stavljen predlog, da se ima z razpravami nadaljevati in da se ima na prihodnjo razpravo poleg zastopnikov vseh strokovnih organizacij povabiti tudi zastopnika Glavnega Radniškega Saveza kakor tudi zastopnike Centralnega Radniškega Sindikalnega odbora in zastopnika Internacionalne Unije lesnih delavcev.

Vse to gotovo dokazuje, da si je odbor Osrednjega društva resno prizadeval, da se v pogledu izgradbe edinstvene strokovne organizacije porabijo vse sredstva za doseg zaželenega cilja. Kako iskreno so mislili in mislijo baš funkcionarji Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo dokazuje posebno fakt, da je baš predsednik Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo bil tisti, ki je v tedanji svoji lastnosti narodnega poslanca izposloval potrdilo pravil Saveza lesnih delavcev Jugoslavije s sedežem v Ljubljani od strani ministrstva za notranje zadeve. Tudi v finančnem oziru je Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo v začetku priskočilo Savezu lesnih delavcev Jugoslavije na pomoč s posojili.

Vse to pač dokazuje, da je Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo pospeševalo idejo enotne strokovne organizacije v polni meri.

Posledice glede naziranja na pravec orijentacije so se po majskih kongresih počeli pojavljati čezdalje v ostrejši obliki. Nastala je prava konkurenca v tem, katera izmed obstoječih strokovnih organizacij lesnih delavcev bo drugi odzvala čimveč članov. Medsebojno blatenje in sumničenje po časopisju je prišlo

na dnevni red. K vsemu temu se je letošnjega leta pojavil ponovni oblastveni teror. Vse to je nanese, da je pričel Savez lesnih delavcev Jugoslavije s sedežem v Ljubljani občutno hirati. Pomanjkanje spretnih funkcionarjev, medsebojni spori, teror itd., vse to je bilo vzrok, da se je število članstva zelo skrčilo. Pretežna večina lesnih delavcev videvši kako si strokovne organizacije leže v laseh, se vsake organizacije sploh izogibajo. Leta 1920 n. pr. je Savez Drvodjelskih Radnika za Hrvatsko in Slavonijo v Zagrebu izkazoval 24.000 članov, pokrajinski odbor za Hrvatsko in Slavonijo Saveza lesnih delavcev Jugoslavije ne izkazuje danes niti en tisoč članov! V Bosni in Hercegovini, kjer se poleg Hrvatske in Slavonije nahaja najbogatejša lesna industrija, kjer je skoraj pri vseh izmed številnih lesnoindustrijskih podjetij zaposlenih po več tisoč delavcev, se Savez lesnih delavcev Jugoslavije sploh ni mogel usidрати. V celi Bosni in Hercegovini izkazuje Savez komaj 60 članov. Dalmacija ne pride preko 180 članov. Vojvodina, ki je od početka obetala lep razvoj, nazaduje. Vsa Srbija z Beogradom vred izkazuje okrog 500 članov. Nikakor ne gre prezreti, da je zaradi težavnih razmer na Hrvatskem in Slavoniji, v Bosni in Hercegovini, Vojvodini in Dalmaciji delo za organizacijo zelo težko, da so bile vmes tudi stavke itd., vendar je povsod glavni vzrok nazadovanje in glavna ovira za vsak napredek obstoj ne edinih, različnih, medseboj pobijajočih se strokovnih organizacij lesnih delavcev. Tu ne pomaga nobeno opravičevanje, nobeni izgovori in nobeno nasprotno dokazovanje. Dejstvo je, da dokler ne bo dosežen sporazum na celi črti, bo ves napor kakor tudi vse žrtve zaman. Brez vsacega posebnega namena je treba konstatirati tudi to, da se je, odkar je bil osnovan Savez lesnih delavcev Jugoslavije s sedežem v Ljubljani, izkazalo pomanjkanje čuša dolžnosti v posameznih pokrajinskih odborih. Obračuni ne dohajajo redno in celo izostajajo. Kako naj opravlja centralni odbor svoje posle in dolžnosti, če mu pokrajinski odbori ne dajo na razpolago potrebnih sredstev, ki se jih je bilo sklenilo! Prišlo je tako daleč, da centralni odbor od nekaterih pokrajinskih odborov na ponovno zahtevo niti praznih obračunov ne dobi! Da mora centralni odbor na ta način zgubiti vsak pregled je jasno. Nastane vprašanje, kako bi izgledalo šele v slučaju tesne centralizacije, ko bi morale posamezne podružnice direktno pošiljati svoje obračune centrali, ko se to ne godi niti od strani pokrajinskih odborov, ki imajo svoje sedeže v glavnih mestih, kjer so tudi kolikor toliko inteligentni funkcionarji? Centrala je naročila tiskovine in se je s tem, kar je razumljivo, zadolžila, pokrajinski odbori pa za sprejete tiskovine ostajajo na dolgu, tako, da centrala svoje obveznosti ne more udovljiti! To pač dovoljno dokazuje, da nobena organizacija funkcionirati ne bi mogla, dokler se ne vdomači čut in odgovornost ter smisel za red in izvrševanje dolžnosti. Ako se pa večkrat sliši željo po izvedbi popolne centralizacije, je vedno imeli pred očmi možnost brezhibne administracije, ki jo pa, kakor se da po gorenjih navedbah sklepati, za enkrat ni pričakovati. V južnih pokrajinah se je vsled stalnih sporov, siti brezplodnih preprirov, cela vrsta starih, izkušenih bivših zaupnikov pokretu odtegnilo, ali pa se posamezniki nahajajo pri posameznih organizacijah in čakajo, kdaj bo prišel njih čas. K vsemu temu pa še pride dejstvo, da se pokrajinske in lokalne oblasti na pravila Saveza lesnih delavcev Jugoslavije, dasi so potrjena od strani ministrstva za notranje zadeve, ne ozirajo in jih enostavno ne priznavajo. Pokrajinske in lokalne oblasti se pri tem sklicujejo na zakone o društvenem in koalicijskem pravu iz prejšnje dobe, ki so v resnici še v veljavi. Posledica tega je, da se podružnice tega Saveza na Hrvatskem in Slavoniji, v Bosni in Hercegovini, v Dalmaciji in Vojvodini smatrajo za ilegalne, ki se jih, kolikor še obstajajo, le

trpi in kakor smo tega priča, tudi poljubno zapira in razganja ter njihovo imetje kratkomalo konfiscira. Tudi v Sloveniji sami pravila Saveza lesnih delavcev Jugoslavije oblasti ne priznavajo. Na stotine dinarjev za kolekovine pri predlaganju pravil pokrajinskim in lokalnim oblastim je bilo potrošenih zastonj.

Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo je vso dobo krize prestalo brez vsakega opasnega otresljaja. Svoje razmeroma številna mezdna gibanja in deloma tudi stavke je neglede na malenkostne izjeme zaključevalo s pozitivnimi uspehi. Svoje dolžnosti, ki jih je prevzelo kot pokrajinski odbor, je napram Savezu lesnih delavcev Jugoslavije v polni meri izvrševalo. Upoštevaajoč vse to in upoštevaajoč prizadevanje za doseg sporazuma z vsemi ostalimi strokovnimi organizacijami lesnih delavcev, je pač lahko ugotoviti, da je bilo vodstvo Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo v polni meri na svojem mestu.

Ugotoviti je tudi, da se je Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo v danih razmerah izkazalo kot edini pripravi faktor, ki je bil poklican za misijo, ki jo je v zadnjem času vršilo. In če bi Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo ne bilo, bi ga vsekakor bilo potrebno poklicati v življenje, ker bi sicer ne bilo nikogar, ki bi z uspehom mogel voditi akcijo, ki jo je vodilo.

Iz vseh navedenih razlogov Glavna skupščina konstatira, da bi glede forme organizacije vsaka izprememba pomenila razsulo strokovne organizacije lesnih delavcev v Sloveniji, osobito ker bi v danih razmerah pomenilo opustitev postavne, legalne poti in podajanje se na pot ilegalitete, za kar pa ne obstoja nikakega povoda, in vrhu tega za obstoj vsakojake strokovne organizacije lesnih delavcev v Sloveniji, bilo skrajno opasno.

Samo ob sebi se razume, da Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo pri svoji zunanji in notranji amsterdamski orientaciji v polnem obsegu in vsemi dolžnostmi vztraja.

Neglede na vse dogodke, pojave, napake in nepravilnosti zadnjega časa, Glavna skupščina novoizvoljenemu odboru Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo nalaga vztrajati pri započetem delu ter stremeti z vsemi silami za tem, da se najde in ustvari taka platforma, na kateri bi bilo mogoče privedi vse lesne delavce v enotno strokovno organizacijo Jugoslavije. Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo naj porabi vsako priliko za posredovanje med obstoječimi strokovnimi organizacijami za izravnanje poti, po kateri se prej ali slej do sporazuma priti mora. Končni cilj prizadevanja Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo je zgradba solidno fundirane, enotne, razredno borbene strokovne organizacije, katera naj bi proletarijat lesne stroke v borbi proti kapitalističnemu izkoriščanju vodila do pozitivnih uspehov in končne zmage.

Glavna skupščina pošilja vsem lesnim delavcem Jugoslavije bratske pozdrave ter jim zagotavlja svojo proletarsko solidarnost.

Strokovnjaki v socialni politiki.

Meščansko časopisje Jugoslavije je tekom zadnjih let mnogo pisalo o ministrstvu za socialno politiko. Nekatero časopisje se je zavzemalo za to ministrstvo samo navidezno, ker mu je politični položaj, kakor je to bil slučaj na primer pri slovenskih klerikalcih, z ozirom na strankarske interese narekoval. Drugi del — demokratsko časopisje — je vodilo kampanjo proti ministrstvu za socialno politiko bolj prikrito, kajti dasi je meščanski demokratizem izraziti reprezentant kapitalizma, se je to časopisje previdno varovalo pokazati odkrito svojo mržnjo, ker de-

mokratska gospoda pri volitvah računa vsaj na nekaj glasov iz delavskih vrst. Sicer pa je resor tega ministrstva gospodom demokratom dobro došel kot objekt za eksploatacijo v njihove strankarske svrhe. Najbolj odkriti in vztrajni nasprotniki institucije ministrstva za socialno politiko so pač bili gospodje pseudoradikalni. Radičevska gospoda so agrarna stranka. Na uprav mojstrsko demagogičen način pa skuša radičevska družba loviti kaline v delavskih vrstah, ki naj bi podprli in pospešili zmago bogatih kmetov, za kar bodo konec koncev dobili brco, kadar jih g. Radič ne bo več rabil. Radičeva družba, dasi nikake socialne politike ne potrebuje, je, dokler ji kaže, previdna dovolj, da ministrstva za socialno politiko ne dira. Vsi, prav vsi meščanski elementi od klerikalcev, demokratov, radikalov tja do Radičevcev, osobito pa Muslimanov, so si v svojem nasprotstvu do ministrstva za socialno politiko na tihem edini.

Brez najelementarnejšega znanja socialnih vprašanj, ki so vodile do inštalacije te panoge državne uprave, se je ministrstvo za socialno politiko neprestano in brezobzirno napadalo. V parlamentu, v tisku, v poslanskih klubih, od strani organizacij industrijcev, obrtniških zadrug, od buržuazije in kapitalistov vseh kalibrov in barv se je neprestano rohnelo proti tej instituciji, in to samo zaradi tega, ker je v njeni naravi braniti ter ščititi tudi delavce. Vso gonjo so ob tihem soglašanju ostalih javno vodili poglavitno radikalni. Gonja radikalov je bila vsakokrat, kadar sami niso tega resorja imeli v rokah, tem brezobzirnejša ob enem pa tudi tem ostudnejša. Vse, kar je v letih 1920 do 1922 z velikim naporom bilo vstvarjeno, radikalna gospoda negira in smatra vse to za nepotrebno in odvisno. Celo za časa koalicije radikalov in demokratov, ko so imeli torej v rokah vso vlado, ni mogel minister za socialno politiko nikoli doseči odobritev svojih predlogov in zahtevanih kreditov. Vsakokrat se je toliko časa črtalo in reduciralo, da je na zadnje preostal okostnjak brez krvi in brez mesa.

Za časa radikalne ere se je ministrstvo za socialno politiko namenoma in sistematično upropaščalo. Morebitna dobra volja tega ali onega slučajnega ministra ni zalegla ničesar, ker so imeli vso delo v rokah državni tajnik in strokovni referenti. Da pa tudi ti ne bi ničesar koristnega vstvarili, so radikalni zvesti si svojemu principu uničenja vsake napredne in humane, nitarne ustanove, šli in so itak zelo majhno število sposobnih strokovnjakov deloma reducirali, deloma vpokojili, namesto teh pa so nastavliali škartirane policiste. Delo teh „strokovnjakov“ je v pravem pomenu smisla delo razdiranja. Ko je napočil ugoden trenotek, da se ta nesrečni resor nekoliko očisti vsidrane golazni, je nesreča hotela, da je bil za ministra za socialno politiko postavljen mlad, sicer inteligenčen dr. Behmen, ki pa o socialni politiki ni imel nobenega pojma. Ni sicer nič novega, da je kak minister v svojem resoru lajik, zato je potrebno, da ima ob strani vestne in zanesljive ljudi, ki tvarino obvladujejo. Na mesto teh pa so ostali na svojih mestih skrahirani policisti, odšel pa je med tem časom dr. Behmen sam. Tako za enkrat torej ostane lepo vse pri starem!

Kdo bo prišel na mesto dr. Behmena, se v tem trenotku, ko pišemo te vrstice, še ne da reči, ker se vsa vlada nahaja v krizi in se med meščanskimi strankami za prestiž v državi in za posamezna ministrska mesta vrše kravje kupčije.

Naj pride na mesto ministra za socialno politiko kdorkoli, eno je gotovo, da sama šolska kvalifikacija za naloge, ki jih ima ministrstvo za socialno politiko, ne zadostuje, niti dobro spričevalo o administrativni sposobnosti. Socialna politika se ne da administrirati in reševati s samimi akti kakor kako davkarijo ali orožniško postajo.

Ideje so tu najvažnejše. Čim več plodonosnih idej in čim manj aktov, tem boljše. Tudi referentom ne zadostuje samo splošna naobrazba, imeti morajo tudi moraličen čut.

Ali se je nadejati, da se pri nas stvari na socialnopolitičnem polju obrnejo na boljše? Ako pride na čelo ministrstva za socialno politiko kak zagrizenec, ki je vso svoje življenje sam zabavljaj na vsako socialnopolitično drobtinico, tedaj sigurno ne.

Škoda, da pri nas strokovni pokret ni tak, da bi njegova beseda kaj zalegla. Vsaj pravilno bi bilo, da se vprašanja, tičočja se ministrstva za socialno politiko, brez sodelovanja strokovnih organizacij ne rešujejo.

Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani v franžah.

Gospod inženir Šuklje je v zvezi z nekaterimi njemu sorodnimi dušami kmalu po prevratu ustanovil Zvezo industrijcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani. Šukljeju je takrat rojil po glavi vzor „šarfmaških“ organizacij industrijcev v Avstriji, Češkoslovaški, Nemčiji, Italiji in drugod. Po vzoru teh si je hotel pri nas upostaviti vpliv osebne potence ter si zagotoviti odločujočo besedo pri pravcu razvoja industrijalizacije, ki naj bi črpala svoje življenske sile glavno iz širokih krogov najemnih delavcev.

Moderna tehnična oprema industrijskih obratov pri Šukljejevi Zvezi industrijcev ni prihajala v poštev, pač pa je bila vsa njegova modrost, s katero je skušal pospeševati razvoj industrije pri nas, zgrajena na čim manjših delavskih plačah, to se pravi na praznih delavskih želodcih. Malemu Moricu se je nekaj sanjalo o Zvezah industrijcev drugod in je zato hotel posnemati, česar ni mogel prikrojiti na tukajšne razmere. Inženir Šuklje je s svojo Zvezo industrijcev nagajal delavskim strokovnim organizacijam kjerkoli je mogel. Kjerkoli so delavci spričo svojega životarenja zahtevali vsaj delno izboljšanje svojih preskromnih plač, povsod se je pojavil on ali njegove oprode Golja ali Gorup, da vsako izboljšanje prepreči ali pa vsaj na neznosnost omeji. Ti ljudje so ob raznih prilikah nastopali tako oblastno, da so morali celo ravnatelji molčati.

Zveza industrijcev se ni zadovoljevala z absolutnim diktatom glede delavskih plač, delovnega reda itd., temveč si je prisvajala tudi pravico odločevati pri delavskem zavarovanju. Gospoda pri Zvezi industrijcev je vsled svoje bujne domišljije postala tako oblastna, da je preko poklicnih trgovskih in obrtnih zbornic hotela ukazovati celotnemu državnemu aparatu in vladi. Vse naj bi plesalo tako, kakor so gospodje pri Zvezi industrijcev žvižgali. Toda svaka sila do vremena, tako je bilo tudi v tem slučaju. Med Zvezo industrijcev, to se pravi med njenimi plačanimi tajniki, inženirji, juristi itd., in med poklicnimi korporacijami — trgovskimi ter obrtniškimi zbornicami — je prišlo do hudega kompetenčnega spora, ker so bile interesne sfere malih in srednjih podjetnikov, ki so se naslanjale na trgovske in obrtniške zbornice, ter velikih podjetnikov pri Zvezi industrijcev različne. V borbi, katera je bila sicer tiha, toda ljuta, so zmagale poklicne korporacije pridobitnih krogov in je bila s tem ost veljave industrijskih zvez v Jugoslaviji odlomljena. Vse to še ne bi bilo Zvezi industrijcev zadalo smrtni udarec. Prišlo je še hujše. Člani Zveze industrijcev, videvši, da vodstvo Zveze industriji več škoduje kot koristi, so se naveličali vzdrževati zelo velik in

zelo drag upravni ter administrativni aparat. Gospodje industriji so začeli računati in so prišli do zaključka, da je poleg trgovske in obrtniške zbornice, za katero so po zakonu prisiljeni plačevati prispevke, popolnoma odveč vzdrževati še pri Zvezi industrijcev, kateri so bili pristrženi peruti, tropo juristov, inženirjev in drugih takih elementov, ki so svojo vlogo očitno že doigrali.

Prva, ki se je spuntala plačevati vzdrževalnino v obliki prispevkov Zvezi industrijcev, je bila Trboveljska premogokopna družba. Prispevki, ki so jih plačevali podjetniki in delniške družbe Zvezi industrijcev, niso bili ravno majhni. Koliko delavcev je bilo v podjetju zaposlenih tolikokrat po 250 dinarjev je plačevalo podjetje letno. In ako upoštevamo, da je pri Trboveljski premogokopni družbi zaposlenih okroglo 12.000 delavcev, tedaj nam bo takoj jasno, kako to, da je ravno ta družba odrekla Zvezi industrijcev svojo pokorščino. Morda je Trboveljska premogokopna družba računala tudi s tem, da bo raztepene in nesložne rudarje v bodoče obvladovala tudi brez Zveze industrijcev. Fakt je, da je Trboveljska premogokopna družba Zvezo industrijcev s svojimi ogromnimi zneski na prispevkih takorekoč vzdrževala nad vodo in da je brez teh prispevkov usoda Zveze industrijcev zapečaten.

No, spričo katastrofe Zveze industrijcev g. Šuklje svoje glave ni zgubil. Mož je bližajoči konec gotovo pravočasno slutil, zato si je pravočasno zgradil most do one korporacije, ki jo je popreje hotel zadušiti. Zvedeli smo namreč, da inženirja Šukljeta in dr. Goljeta prevzame v svojo službo trgovska in obrtniška zbornica! Pri tem bo Šuklje menda prav dobro odrezal, ker bo tam baje imel kar po deset tisoč dinarjev mesečne plače! Tako se bo pustil honorirati človek, ki povsod nasprotuje povišanju bednih delavskih plač.

Zveza industrijcev poginja na svojem lastnem gnoju in ne bo zapustila za sabo družega kakor smrad. Če bo Šuklje v trgovski in obrtniški zbornici svoje „šarfmaherstvo“ nadaljeval, bo pokazala bodočnost. Na vsak način bodo lesni delavci dobro storili, da se na vse eventualitete pripravijo s tem, da svojo strokovno organizacijo okrepijo in svoje vrste povečajo.

Kaj bo s gospodom Gorupom, ki se je eksponiral zlasti za lesne industrije, ne vemo. Najbrže bo za zahvalo, da je s tako vnemo zagovarjal kapital lesnih magnatov, sfrčal na cesto.

Delavski zaupniki.

Kakor znano, bi se imeli voliti po Zakonu o zaščiti delavcev v vseh obratih delavski zaupniki, ki bi bili predstavniki vsega delavstva dotičnega obrata. Sedaj je izšel v „Uradnem listu“ delovni red, ki te zaupnike izrecno omenja in jim predokazuje gotove funkcije. S tem stopa vprašanje delavskih zaupnikov v odločilen štadij.

Po vseh tovarnah in obratih se morajo delavski zaupniki tudi v resnici izvoliti.

To je tem lažje mogoče, ker leži pravilnik o delavskih zaupnikih v ministrstvu za socialno politiko izdelan. Tudi delavska zastopstva imajo ta pravilnik v osnutku, le v „Službenih novinah“ dosedaj še ni bil objavljen. To pa radi tega, ker so nekatere določbe tega osnutka, zlasti tiste, ki govore o delokrogu delavskih zaupnikov, docela nepremišljene in take, da postavljajo vso institucijo na glavo. Vendar to za volilni red ne velja. Volilni red in volilni postopek je sprejemljiv — in ker volitve predstavnikov celokupnega delavstva v obratu niso prepovedana stvar, zlasti če se vrše po volilnem redu, ki ga je izdelalo samo ministrstvo, ne more delavstvu nihče braniti, da te volitve iz-

vrši. Mi smo globoko uverjeni, da proti temu tudi nobeno podjetje ne more nič imeti, ker bo vsako podjetje rado videlo, da ima v podjetju poleg predstavnikov raznih često konkurenčnih organizacij tudi predstavnike vsega delavstva.

Zato smo se odločili volilni red iz tega osnutka priobčiti. Zajedno zahtevamo, da stopi Delavska zbornica tozadevno v stik z vsemi delavskimi strokovnimi organizacijami, potem pa tudi z inspekcijami dela in preko njim z zastopstvi podjetnikov, napram kojim naj delavske organizacije povedo, da so trdno odločene izvesti volitve, kakor jih predvideva zakon, po vseh obratih.

Kakšna naj bo funkcija in položaj delavskih zaupnikov?

V tem oziru se z načrtom pravilnika ni mogoče strinjati. Delavstvo in podjetniki bodo take načrte enako odločno odklonili. Po zakonskem načrtu naj bi bil delavski zaupnik podrejen organ inspekcije dela, ki naj posreduje kot nekaj sodnik in kot podrejen organ inspekcije dela med delodajalcem in podjetnikom.

Delavci dobro vedo, da funkcija sodnika nad podjetjem ni združljiva s funkcijo meznega delavca v podjetju.

Podjetniki pa bodo tudi raje videli zaupnika, ki bo res predstavnik delavstva in skušal spraviti kot tak interese podjetja in delavstva v sklad, kakor zaupnika, ki je v podjetju nekak špicelj na vse strani, ki ne vživa zaupanja nikjer.

Delavski zaupnik ni v prvi vrsti organ inspekcije dela, ampak v prvi vrsti organ Delavske zbornice. Kot razsojevalec in posrednik v meznih sporih posredujejo inspekcije dela. Oficijsko priznani zastopniki obeh strank so na eni strani trgovske in obrtne zbornice, na drugi strani delavske zbornice in obratni zaupniki. Neoficijske razredne predstavnice so zveze industrijev na eni in strokovne organizacije na drugi strani.

Razlika med oficijelnimi in neoficijelnimi zastopstvi je ta, da imajo skušati reševati sporna vprašanja prva na miren način, potom razsodišč in obravnav, drugo z vsemi sredstvi. S tem je stališče obratnega zaupnika popolnoma precizirano: Dobro je, če ni v vodstvu strokovne organizacije, ker je strokovna organizacija prisiljena često tudi k ostrejšemu nastopu, med tem ko mora delavski obratni zaupnik spore na drug način reševati. Zahteva pa, da bi obratni zaupnik ne smel biti organiziran, pa je nesmisel, ki si jo more zamisliti le kak birokrat, ki gleda na delavsko življenje iz največje daljave. Takih zahtev tudi zakon ne stavlja, zato jih tudi pravilnik nima staviti.

Na teh podlagah bo delavstvo vprašanje obratnih zaupnikov za vse strani zadovoljivo rešilo.

Socialna politika.

Mednarodni kongres za socialno politiko.

V dneh od 2. do 4. oktobra je zboroval v Pragi v poslanski zbornici mednarodni kongres za socialno politiko. Na kongresu je bilo navzočih nad tisoč delegatov iz 28 držav, med njimi oficijelni zastopniki vlad, kakor tudi zastopniki socialnih organizacij in zavodov. Predsedstvo kongresa je bilo poverjeno direktorju mednarodnega urada dela v Ženevi G. A. Thomasu.

Kongres se je tekom svojih razprav bavil s socialnimi vprašanji v splošnem, prav izčrpno je pa obravnaval osemurni delavnik, obratne svete in brezposelnost.

Soglasno je sprejel kongres resolucijo o osemurnem delavniku, ki pravi:

Uvažuje, da osemurno delo pospešuje zdravstveno stanje delojemalcev, uspešno vpliva na njihovo družinsko življenje, jim

daje večjo možnost za splošno in strokovno izobrazbo, utrjuje čustvo njihove lastne vrednosti in jim tako kot državljanom in proizvajalcem daje povečan pomen;

uvažuje, da osemurni delavnik niti zdaleka avtomatično ne zmanjšuje proizvodnje, ravno nasprotno, lahko ga še poveča, posebno tam, kjer se dela roka v roki z metodično delavsko organizacijo in z izpopolnitvijo delav. sredstev;

uvažuje, da je socialna vrednota osemurnega delavnika tako odločujoča, da ne morejo opravičiti težave politične, gospodarske in finančne narave posameznih držav, da se poslužujejo ukrepov, ki prinašajo nevarnost, da se opusti splošna veljavnost osemurnega delavnika in s tem povzročajo social. boji:

zahteva kongres v prepričanju, da je mogoče obdržati osemurni delavnik v vseh državah — najbolje z internacionalno pogodbo med posameznimi vladami, — takojšnjo in brezpogojno ratifikacijo washingtonske konvencije od vseh držav, ki so članice mednarodne organizacije dela.

Pri drugi resoluciji, ki se tiče ustanove obratnih svetov, se je razvila na kongresu dolga in živahna debata. — Španski in italijanski zastopnik je izjavil, da je resolucija predaalekosežna. Vendar je pa bila resolucija o obratnih svetih sprejeta navzlic ugovorom z veliko večino 271 glasov proti 21 glasovom. Za resolucijo je glasoval tudi francoski delavski minister Godart. — Resolucija se glasi:

Vsem delovnim ljudem v vseh panogah gospodarskega življenja: v produkciji, trgovini, prometu in v kmetijstvu je prepušteni vpliv na organizacijo in upravo gospodarstva.

Na podlagi teh ugotovitev, z zadovoljstvom in zadoščenjem pozdravlja kongres v mnogih državah Evrope uvedene ustanove obratnih svetov. Internacionalni kongres za socialno politiko zastopa stališče, da je umestno pritegniti delavstvo tako v delokrogu njegovega poklica, kot njegove države k sodelovanju pri metodičnem vodstvu obratov in to v interesu produkcije. Kongres zahteva, da se ustvarijo v podjetjih zakonitim putem in upošteva razmere posameznih držav zastopstva delavcev in nastavlencev z nalogo, da sporazumno s strokovnimi organizacijami nadzirajo izvršitev delovnih pogojev in sodelujejo pri izdelavi in izvršitvi tovarniških redov, ki se posebno nanašajo na določitev odmorov, dopustov in počitnic, na izpolnitev minimalnih mezd, ki so ugotovljene v tarifnih pogodbah, na odredbe glede higijene, varnostnih naprav in poklicnega obolenja, na tehnično ureditev in izboljšanje obratov in na tehnično izobrazbo.

Kongres je naziranja, da je treba poleg uvedbe obratnih svetov pospeševati tudi vzajemno delo strokovnih organizacij in organizacij podjetnikov v važnih vprašanjih socialne in gospodarske politike.

Soglasno je bila sprejeta na kongresu resolucija glede skrbstva za brezposelne, kjer se priporoča vladam, da v smislu konferenc mednarodnega urada dela izpopolnijo organizacije, ki vodijo javno statistiko o delavskem trgu, o poklicnih posvetovalnicah in o zavarovanju za slučaj brezposelnosti. Posebno naj skušajo doseči vlade na svojih teritorijah ustalitev cen.

Z ozirom na potek in zaključek kongresa se lahko reče iz splošnih vidikov, da je imel kongres predvsem manifestativen značaj. Vse kulturne države so po svojih zastopnikih na kongresu javno manifestirale za socialne pravice delovnega ljudstva. V koliko bodo manifestativno izražene misli in sprejete resolucije resnično pomagale delovnemu razredu v oblažitev njegovega bednega stanja, bo pokazala bodočnost.

Novi odbor.

Na glavni skupščini Osrednjega društva lesnih delavcev, katera se je vršila dne 2. novembra 1924 v Celju, so bili v novi odbor izvoljeni sledeči sodrugi:

Tokan Ivan, predsednik;
Verbič Adolf, predsednika namestnik;
Peterca Andrej, blagajnik;
Bradeško Andrej, tajnik;
Virant Anton, Žagar Franc in Petrič Martin, odborniki.

Kot namestniki odbornikov so bili izvoljeni sodrugi: Bizovičar Franc, Žebavc Matevž, Jagodic Franc in Tomšič Fr.

V nadzorstvo so bili izvoljeni sodrugi: Kavčič Tomaž, Škerjanec, Baštolic Ivan, Bizovičar Anton in Kolar Anton.

Končno so bili izvoljeni v razsodišče sodrugi: Gabersček Lovro, Gašpari Anton, Virant Alojzij in Šlosar Franc.

Novi odbor jamči za to, da bo Osrednje društvo lesnih delavcev vsestransko vršilo svojo dolžnost.

Zapisnik.

Novi odbor Osrednjega društva lesnih delavcev je imel dne 6. novembra 1924 ob 6. uri zvečer v prostorih društvenega tajništva svojo prvo sejo.

Seji je predsedoval s. Tokan, zapisnik je vodil s. Verbič. Upravni odbor, namestniki kakor tudi člani nadzorstva so bili zbrani skoro polnoštevilno.

Posebnega dnevnega reda ni bilo, pač pa so se prečitala vsa ona določila pravil in pravilnika, v kolikor se nanašajo na funkcije odbora in nadzorstva.

Nadzorstvo se bo konstituiralo na prvi svoji seji. Od časa do časa se bo na udeležbo pri poslih nadzorstva vabilo tudi s. Kolarja iz Maribora.

Nato prečita s. Bradeško zapisnik zadnje seje starega odbora, ki se z nekaterimi opazkami vzame na znanje.

Čita se dopis iz Milanovega vrha, v katerem sodrugi naznanjajo konec sledeče afe: Na 1. maja t. l. so sodrugi na Milanovem vrhu razobesili rdečo zastavo. Neki denunciant je to ovadil orožništvu, ki je dva sodruga aretiralo ter preganjalo tudi samega ravnatelja. Milanov vrh se radi rdeče zastave sicer ni podrl, pač pa so orožniki prizadetim sodrugom prav po neumnem in prav po nepotrebnem napravili občutno škodo. Eden izmed prizadetih sodrugov je med tem časom odpotoval, drugi prosi, da se mu škodo, ki znaša 142 Din, povrne, kar odbor tugi sklene.

Podružnica v Mariboru prosi za izredno podporo dvema sodrugoma, izmed katerih je eden že skoraj dve leti bolan, drugi pa več mesecev brez posla. Ker oba sodruga na podporo po novem pravilniku o podporah reflektirati ne moreta, je odbor prošnji ugodil.

Ko je s. Tokan člane upravnega odbora kakor tudi namestnike in člane nadzorstva še pozval, da se pridno udeležujejo sej, je prvo sejo zaključil.

Opozorilo in svarilo.

Letošnje poletje se je v dnevnem časopisju pojavila neka agitacija za izseljevanje v Francijo. Širil je to agitacijo inženir Dekleva, ki je poleg rudarjev vabil v Francijo tudi druge delavce, osobito profesioniste. Inž. Dekleva sam se nahaja na

Francoskem. Težko je bilo kontrolirati, kako si stvari glede potrebe profesionistov na Francoskem stoje. Navzlic temu so pronikle pri nas govorice, da so bili rudarji po francoskih rudnikih sicer nameščeni, za druge došle profesioniste pa da se je izkazalo, da je bila njihova pot v Francijo precej riskantna, ker večinoma dela niso dobili. Čulo se je celo, da so došli brezposelni profesionisti bili transportirani v prekomorske francoske kolonije, kjer je aklimatizacija za naše ljudi zelo težavna in nevarna.

Inž. Dekleva sedaj sam razglša: „Na Francoskem so se razmere zelo izpremenile ter razen rudarjev ne dobi nikdo dela. Svarim zato vsakogar, ki želi iti v Francijo, naj ostane doma, sicer zaide lahko v bedo. Ako se na spomlad situacija spremeni, bom pravočasno sporočil itd.“

Iz Deklevovega sporočila sledi, da je na govoricah, ki so se širile pri nas, vsekakor moralo biti precej resnice. Kdor torej noče zabresti v opasen položaj in bedo, naj se nikar ne podaje v Francijo. Kdor bi pa po vsej sili vendar hotel iti v Francijo, naj bo vsaj toliko previden in naj ne verjame vsaki vabi, temveč naj gre šele tedaj, ko bo imel črno na belem v rokah, kje in pri kom bo delal; predno pa gre, pa naj se še informira pri generalnem konzulatu naše države v Parizu, če dobljene podatke odgovarjajo resnici.

Iz Ljubljane je v Francijo odšel mizar s. Tome, Škoda, da še ni sporočil, kaj je z njim in kako mu gre, navzlic temu, da nam je to pred svojim odhodom obljubil. Kdor bi vedel kje se s. Tome nahaja, naj nam to sporoči, da mu bomo mi pisali.

Gospodarstvo.

V svojem poročilu za leto 1923 pravi Zveza industrijcev za Hrvatsko in Slavonijo glede lesne industrije v teh dveh deželah, da je iz te grupe industrije prejela podatke od 39 podjetij, ki so vse osnovane na bazi delniških družb. Delniška glavnica oziroma vloženi kapital teh 39 delniških družb znaša Din 221,880.000 in rezerve Din 63,971.447. Zaposlenih je bilo v teh podjetjih 19.709 delavcev in 1512 delavk, poleg tega še 1488 uradnikov. Na plačah so ta podjetja v letu 1923 izplačala Din 108,141.198. 15 podjetij je izkazalo tudi davke, ki so znašale Din 4,337.309.

Število konjskih sil izkazuje vseh 39 podjetij 11.314. Izvoz je znašal 5,983.568 kub. met. v vrednosti Din 167,727.459. Poraba premoga je minimalna, ker se kuri po navadi z odpadki.

Koliko je teh 39 čestitih lesnoindustrijskih družb na Hrvatskem in Slavoniji pobasalo za leto 1923 čistega dobička, tega ne povedo. Ako pa odštejemo izplačane plače in davke od vrednosti izvoženega lesa, pridemo do prav čednega prebitka v okroglem znesku 54 milijonov dinarjev! Ravno tako gospoda tudi nič ne pravi o svojih kupcih in dobičkih v tuzemstvu.

Lesnoindustrijska gospoda na Hrvatskem in Slavoniji je bila tista, ki je lansko leto na nekem svojem zborovanju sklepala o tem, da se delavstvu pod nobenim pogojem plače izboljšati ne morejo, ker bi sicer lesni industriji pretila gospodarska propast. Sedaj pa v svojem poročilu sami dokazujejo, kako so takrat javnost slepili.

V tovarnah za pohištvo, v kolikor so last delniških družb, je bilo leta 1923 zaposlenih 658 delavcev, večina mizarjev, in 141 delavk ter 59 nameščencev uradniškega značaja. Delniški kapital je znašal Din 5,200.000, pogona so imele 2454 konjskih sil in so na premoğu porabile 231.054 meterskih stotov. Pohištvo, ki so ga tovarne delniških družb na Hrvatskem in v Slavoniji izvozile, je tehtalo 59.640 meterskih stotov in je bilo vredno Din 105,391.900.

Nabava premoga in drv za delavstvo Ljubljane in okolice. Konzumno društvo za Slovenijo si je letošnje leto naložilo hvalevredno skrb, da bo nabavilo za ljubljansko in okoliško delavstvo kolikor mogoče ceno in izdatno kurivo. Naročilo je več vagonov prvovrstnega trboveljskega premoga, katerega bo z ozirom na velike naročene količine lahko prodajalo po absolutno konkurenčnih cenah.

Društvo si je ob enem preskrbelo tudi lastne vozniške, tako da tudi pri prevažanju ne bo previsokih stroškov. — Našim sodrugom priporočamo, naj se te prilike, nabaviti si cenega in dobrega kuriva, poslužijo predno zapade sneg, ki bo, če ne drugo, pa vsaj razvoz gotovo podražil. Kurivo se naroča lahko v vseh ljubljanskih prodajalnah Konzumnega društva in tudi v centrali v Zadržnem domu v Šiški. Sprejemajo se tudi pismena naročila.

Kruh iz Prve delavske pekarnice v Ljubljani se je zadnje čase, odkar so prenovljene peči, še izdatno boljše. Kdor ga je enkrat poskusil, postane gotovo stalen odjemalec. Teža in kvaliteta tega kruha prekaša vse druge pekarije. Ne glede na to je pa že solidnostna dolžnost vsake delavske družine, da se drži parole: Delavski kruh v delavske hiše!

Produkcija riža. Za približno polovico človeštva, to je 808 milijonov ljudi tvori riž glavno hrano. Kinezi, Indokina, Hindu, narodi Pacifika in Malajci so rižojedci, katerim je riž glavna hrana. Največ riža pridelava Kitajska, ki ga pa vsled svojega velikankega števila prebivalcev večinoma sama porabi in le malo eksportira. Birma ga izvažala v rodovitnih letinah do 2 milijona ton letno. Francoska Indokina ga izvozi 1.200.000 ton letno, leta 1921 pa se je zvišala ta številka na 1.720.000 ton. Zelo važna eksportna država glede riža je Japonska, ki izvažala svoj najboljši riž, svojo potrebo pa krije z uvozom slabjših vrst. Takoj za njo pridejo Filipini in Nizozemska Indija.

Sledeče številke nam podajajo produkcijo riža v Indokini za l. 1921: Cochinchina 2.032.000 ton, Tonking 1.577.000 ton, Annam 1.039.000 ton, Cambodge 640.000 ton, Laos 500.000 ton, kar znaša približno 5.788.000 ton. Eksport pa je znašal iz Cochinchine 1.835.547 ton, Tokinga 277.400 ton, Annama 13.715 ton, Cambodge 284.981 ton, skupaj 2.132.000 ton neočiščenega riža.

V Indokini poznamo sezijski, zgodnji in pozni riž. Sezijski riž dozori tekom šestih mesecev, žetev se izvrši v Cochinchini od januarja do marca. Zgodnji riž dozori tekom treh in pozni riž tekom osmih mesecev. Na hektar se pridelava v zapadnih pokrajinah Cochinchine in na otokih Mikonga ca. 3500 kg. V splošnem pa se pridelava na hektar: v Indokini 1500 do 1800 kg, Tonking 1500 do 1650 kg, Cambodge 1400 do 1800 kg. Statistika kraljevega instituta v Londonu se glasi za l. 1914 do 1917 sledeče: Španija 5824 kg, Italija 3635 kg, Java 2206, Japonska 4318 kg, Indija 1727, Združene države 2410 kg pridelka na hektar.

V Indokini kultivirajo nižinski riž v zelo mokri zemlji. Setev je večkrat po 10 cm pod vodo. V splošnem imajo po eno žetev; v Tonkingu in v nekaterih pokrajinah zapadne Cochinchine žanjejo tudi dvakrat. Riž sejejo v nižinah, na visokih planotah in še celo v gorskih krajih. Nižinska riževa polja se namakajo ravno s perijodičnimi poplavami. Višinska se namakajo umetno, gorska polja pa so odvisna samo od dežja.

Dela na teh riževih poljanah se opravljajo na najpreprostejši način. Plug, ki sestoji samo iz dveh kosov lesa, vlačijo bivoli. Pred 20 leti so napravili prve poizkuse za obdelovanje riževih poljan z motorno silo. Vsled previsoke cene gorilnega materiala (petroleja) se takrat ni doseglo povoljnih uspehov. V zadnjem času pa so se posebno v Indokini mehničnega obdelovanja zelo poprijeli. Zboljšali so poljedelske stroje, jih prilagodili tamošnjemu terenu in izumili ceneno in dobro gorivo: mešanico alkohola in nerektificiranega petroleja. Riž požanjejo s srpi tik pri zemlji, ga povežejo v snope in če je dovolj suh, ga takoj omlatijo. Sicer pa zložijo snope v svrhu osušenja v kopice. Mlačev opravijo voli in konji s pohojo, deloma tudi domačini s cepci. Mlatilnih strojev še do zadnjega niso poznali. Tak neoluščen riž pride potem v luščilnice-stope.

Vsled pomanjkljivega gnojenja v Indokini je pridelek nepovoljen. Riževa zrna so majhna in neenaka. Povpraševanje po

rižu iz Indokine je malo. Francija se poslužuje vseh modernih pripomočkov, da bi zvišala produkcijo in izboljšala kvaliteto. Ustanovila je izdatne premije, katere razdeljuje med domačine, ki imajo najlepše in enakomerne seme. Skrbi tudi po zgledu Italije in Španije za izdatno gnojenje z dušikovimi in fosfatovimi gnojili. Poizkusi setve z najboljšimi vrstami tujega riža, se v Indokini niso obnesli, ker se je tekom par let tuje zrnje popolnoma asimiliralo domačemu.

Inozemstvo.

V Italiji, zlasti v Milanu, je vsled konflikta, ki je nastal med delavci ter industrijo kovinske stroke, stopilo okrog 50.000 kovinarjev v stavko. V stavko niso stopili delavci železolivarn in tvornic vagonov, ker imajo ti delavci sklenjeno posebno kolektivno pogodbo. V stavko so italijanski kovinarji stopili pričetkom tega meseca.

V Avstriji je dne 8. t. m. izbruhnila generalna stavka železničarjev.

Na Angleškem je kakor znano bila na krmilu delavska vlada, katera se je trudila, da se da Rusiji posojilo, jo prizna in sklene z njo trgovinsko pogodbo. Namero delavske vlade so obe drugi meščanski stranki — liberalna in konservativna — ki ste skupaj imeli večino, preprečili s tem, da ste odrekli delavski stranki podporo. Tako je delavska vlada bila prisiljena razpisati nove volitve. Pri novih volitvah, ki so se vršile koncem meseca oktobra, so sicer konservativci zmagali, vendar pa je delavska stranka navzlic izgubi mandatov odrezala sijajno, kajti pridobila je nič več in nič manj kakor en milijon novih glasov. Da je delavska stranka izgubila nekaj mandatov, je bilo mogoče samo radi tega, ker ste obe meščanski stranki v mnogih volilnih okrajih skupno postavili samo enega kandidata.

Beleške.

Iz internacionale kovinarjev. Nedavno tega je na Dunaju vršeči se internacionalni kongres kovinarjev sklenil pozvati kovinarje vseh držav, da se nameri fronte kapitalistov zrahljati osemurni delovni čas z vso energijo in vsemi sredstvi upro. Obramba proti napadu na osemurni delovni čas, je proglasil kongres, je zadeva celoukupnega proletariata, zato bo internacionala kovinarjev vsako grupo delavstva v tej obrambi podpirala. Kongres je nadalje pozval kovinarje vseh dežel delati na to, da se v posameznih državah čimprej izvede ratifikacija washingtonskih dogovorov, pri čemer se ne sme pozabiti, da je za izvedbo teh dogovorov proletarska samopomoč za popolno izvedbo in ohranitev osemurnega delovnega časa najučinkovitejša.

Glede sprejetja ruskih kovinarjev v internacionalno zvezo se je na kongresu tudi razpravljalo. Govoril je tozadevno delegat ruskih kovinarjev, ki je v daljšem izvajanju podal sliko strokovnega pokreta kovinarjev v Rusiji ter zahteval njih sprejetje, zagotavljajoč, da Zveza ruskih kovinarjev pravila internacionalne zveze kovinarjev brezpogojno prizna. Sklenjeno je bilo, da se ima vprašanje sprejema ruskih kovinarjev v internacionalno zvezo prepustiti v razpravo posebni konferenci, katera bo v to svrhu sklicana.

Popravek.

V „Lesnem Delavcu“ šte. 20. z dne 15. oktobra 1924 smo v članku „Križev pot radi inšpekcije dela“ med drugim tudi priobčili, da je ljubljanski inšpektor dela ob neki priliki svetoval obratovodji žage kneza Auersperga v Jelendolu, kako naj ukrene, da bo knezu Auerspergu prihranil 50% honorar za storjene nadure itd. Ugotovili smo, da smo bili mistificirani, ker od spomladi ljubljanski inšpektor dela sploh ni bil v Jelendolu in vsled tega tudi ni mogel dajati nobenih tamošnjim delavcem škodljivih nasvetov, kar s tem konstatiramo, ker ni naš namen komurkoli delati kake krivice.

Kaj bo s stanovanjskim zakonom.

Vlada v demisiji ne dela, vse čaka in piše, kako se bo razpletla zapletena vladna kriza. Kdo bi v takem času reševal pereča socialna in gospodarska vprašanja! Mesto takega dela se posveča vse samo intrigam, razdvajanju in utrjevanju meščanskih strankarskih interesov. Zato je naravno, da se za stanovanjski zakon nihče ne briga in nihče ne gane. A koncem leta pa bo prenehala veljavnost sedanjega stanovanjskega zakona! Skrajni in prav zadnji čas je, da se strne delavski razred v enotno fronto, da se zganejo stanovanjski najemniki in uveljavijo: zaščito stanovanjskih najemnikov in izsilijo, da prične država s produktivno, interesom delavskega razreda odgovarjajočo stanovanjsko politiko. Zavedajmo se: hišni posestniki žilavo nadaljujejo boj za svobodo v razpolaganju s stanovanji in stanovanjskimi prostori. Najenergičnejši odpor, najenergičnejša akcija delavskega razreda le more preprečiti katastrofalni udarec.

Prosveta.

Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi tudi letos tekom zimskih in pomladnih mesecev daljši cikel predavanj. Predmet predavanj in z njimi spojenih diskusij, ki so namenjene vsem slojem naroda, bodo temeljni pojmi iz političnega življenja: država, ustava, uprava, parlamentarizem, narod, nacionalizem, demokratizem, gospodarstvo, socializem itd. Predavanja se bodo vršila vsako nedeljo ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani univerze. K predavanjem ima pristop vsakdo. Lesne delavce ljubljanske na ta predavanja opozarjamo ter jim priporočamo, da jih v čim večjem številu posejajo.

O strokovnem šolstvu. Osmi zvezek zbirke „Ljudska visoka šola“ prinaša razpravo vseučiliškega profesorja inženjerja Foersterja o našem strokovnem šolstvu, nadalje o etičnih vidikih pri izbiranju poklica. Brošura ima namen, opozoriti našo javnost na te panoge našega vzgojstva, ki jih navadno preziramo in malo poznamo. Knjižica nudi zaokroženo sliko. Najprej podaja uvrstitev strokovnega šolstva v ostali sistem ter navaja dvoje vrst strokovnega šolstva: obrtne in industrijske šole in trgovske šole. Vobče se dajo razločevati sledeče vrste učilišč: 1.) vajeniške šole, 2.) strokovne šole, 3.) pomočniške šole, 4.) tehnična srednja šola, 5.) strokovni tečaji. Za vsako teh stopenj našteva avtor pogoje za poset pouka, namen, ki ga ima teoretski in praktični pouk; peča se s hibami posameznih šol, tako s strokovno šolo v ožjem pomenu besede, katere absolventi pogosto zapuste poklic in se posvetijo uradniški karijeri. Lepše uspehe imajo pomočniške šole, kamor hodijo učenci iz lastnega nagiba in s trdnim namenom, da se kaj nauče. Pred-

vsem je znana tehnična srednja šola, ki ima namen, dati učencu zaključeno teoretično in praktično izobrazbo, ki jo rabi za uspešno delovanje v praksi. Tudi trgovski stan ima svoje šolstvo, trgovske šole in trgovske akademije, prav tako poljedelci, vinogradniki in rudarji. Glede splošnega ustroja strokovnega šolstva navaja avtor, da vzgaja ta vrsta šole za prakso, da se izogiblje diletantizma, da pospešuje po možnosti delavniški pouk, da navaja do pravičnega, preciznega in smotrenega dela. Delo je ona prožilna misel, ki tvori in ustvarja v strokovni šoli, in prav ročno delo. Zato naj se vsakdo že pri izbiri poklica odloča po svoji nadarjenosti ne glede na obstoječe predsodke. V celoti ima tudi strokovno šolstvo namen, vzgajati ljudi in ne strojev; njegovo stremljenje gre za tem, da se vzgojimo za kulturo dela. In tu so potrebni predvsem etični in sociološki vidiki. Glede prvega lahko rečemo: Cilj vzgoje bodi, da vzgojimo delavcu ljubezen do dela, delo samo pa bodi oduševljeno in delavcu častna naloga. Glede drugega pa velja, da je potrebna samovzgoja, socialna kultura, resnicoljubnost, poštenost in točnost v delu. Končno se dotika avtor še svetovanja pri izbiri poklica; navaja, da lahko sodelujeta pri tem zlasti dva činitelja: naše osnovnošolsko učiteljstvo in zadrage, ki naj bi vodile točno statistiko, v katerih strokah treba več ali manj naraščaja. Knjižica prinaša par preglednih tabel in oris vsega našega strokovnega šolstva. Ustrezala bo praktičnim potrebam, zlasti staršem in vzgojiteljem bo zanesljiv svetovalec.

Razno.

Nesreča. Pri nakladanju hlodov v gozdu gozdnega urada Raduha pri Semiču je padel pri nakladanju hlodov delavec I. Janu vagonček gozdne železnice na nogo in mu je zdrobil desno koleno. Prepeljali so ga v bolnico.

Kako znajo računati. Kamnoseški mojster g. Vodnik v Ljubljani zaračunava pri režijskem delu za delavca po 13 Din na uro, delavcu pa plača 6.50 Din. Sedaj razumemo, odkod so gospodje kamnoseški mojstri vzeli svoja milijonska premoženja.

Trboveljska premogokopna družba se pripravlja, da bo svojim delničarjem za zadnje poslovno leto za vsako delnico izplačala po 50 Din čistega dobička. In rudarji? Ti se med seboj kregajo. Še bo šla kapitalistom pšenica v klasje.

Koliko je Evropa dolžna Ameriki. Kakor poroča „L'Informacion“ iz Newyorka, je bila dne 15. maja t. l. Evropa dolžna Ameriki ogromno svoto 11.889 milijonov dolarjev.

Produkcija avtomobilov na svetu. Letno produkcijo avtomobilov denijo v severnoameriških Združenih državah na 2 do 3 milijone voz, v Franciji na 100.000 do 150.000, v Angliji na 100.000 voz, v Italiji na 50.000 do 60.000 in v Nemčiji na 30.000 do 40.000 voz.

Edino

JUHAY

**nadomesti in pre-
kosi okus in redil-
nost mesa v hrani.**

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.